

UCHWAŁA Nr 167/XXXVII/2010

Rady Gminy Grudusk
z dnia 1 marca 2010 roku

w sprawie przyjęcia Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Grudusk

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami) i art. 17 ust. 1 pkt 13 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz.U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późniejszymi zmianami) – Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwalić System Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Grudusk w brzmieniu załącznika do Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do Uchwały Nr 167/XXXVII/2010
Rady Gminy Grudusk
z dnia 1 marca 2010 r

**SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
GMINY GRUDUSK**

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Charakterystyka działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku....	5
Diagnoza sytuacji dziecka w środowisku szkolnym.....	14
Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną – cele i działania.....	16

WSTĘP

Rodzina jest pierwszą i podstawową komórką społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Jej stosunki nastawione są na wszechstronną realizację potrzeb jednostki, opartą na kontaktach bezpośrednich. Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszym naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Oddziałuje ona na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych na podłożu, których dziecko przyswaja określone wartości, poglądy i wzory osobowe. Proces kształtowania osobowości oraz przekazywanie systemu uniwersalnych wartości jest procesem bardzo trudnym. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża, bowiem szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Istnieją różne zagrożenia, które mogą rzutować na proces wychowania dziecka. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną. Nie potrafi już ona sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pozytywnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Wsparcie rodziny w tej sytuacji powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Pomoc ta powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym, przy wykorzystaniu grup samopomocowych, kościołów, organizacji pozarządowych. Służyć ona powinna odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych. Wyrazem dążenia do poprawy funkcjonowania rodziny jest gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, który określa specyfikę zadań oraz sposób, w jaki mają one być realizowane. Stanowi on zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym na podstawie art. 17 ust 1 pkt 13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz 593).

1. Charakterystyka działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku

Pomoc społeczna jest ważnym czynnikiem zabezpieczenia społecznego, ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zobowiązana jest ona do wspierania osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. Ustawa kładzie główny nacisk na wspieranie a nie na bezpośrednie zaspokajanie tych potrzeb. Ma za zadanie doprowadzić – w miarę możliwości – osoby i rodziny otrzymujące pomoc społeczną do życiowego usamodzielnienia, a także integrować ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie. Dlatego też beneficjenci pomocy społecznej zobowiązani są do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Działalność pomocy społecznej obejmuje wstępne rozeznanie potrzeb i inicjowanie sposobów ich zaspokojenia. Powinna ona również zapobiegać sytuacjom, w których rodzina nie będzie w stanie samodzielnie przezwyciężyć swoich trudności. Ma, więc podejmować kroki w celu pomocy w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem osób i rodzin.

Główne cele i zadania pomocy społecznej polegają w szczególności na:

- wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej i doprowadzenie – w miarę możliwości – do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwieniu im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnieniu dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnieniu dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnieniu profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracji ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzeniu sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Ponadto ośrodek pomocy społecznej w ramach swoich kompetencji i zadań za pośrednictwem pracowników socjalnych:

- przeprowadza wywiady środowiskowe umożliwiające zdiagnozowanie sytuacji rodziny lub osoby,
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy w uzasadnionych przypadkach,
- udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych i celowych,
- udziela pomocy rzeczowej np. przekazywanie odzieży, żywności, art. chemicznych i higienicznych itp.,
- informuje o możliwości pomocy w środowisku lokalnym,
- świadczy usługi opiekuńcze, specjalistyczne w miejscu zamieszkania,
- zapewnia pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,

- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia – schroniska, hotele, ośrodki, w razie potrzeby, bądź na życzenie zainteresowanych, zwraca się do Policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami tych organów,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Zadania ośrodka pomocy społecznej dzielą się na zadania zlecone finansowane przez Wojewodę Mazowieckiego i własne, których ciężar ponosi gmina, a w niektórych przypadkach dofinansowuje wojewoda.

Do zadań własnych o charakterze obowiązkowym zaliczono:

- opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką i ojcem lub rodzeństwem;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- dożywianie dzieci;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Zadania gminy w systemie pomocy społecznej związane są z zadaniami określonymi przez inne ustawy. I tak między innymi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zalicza do zadań własnych gminy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Zadania te obejmują w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Również ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa, co należy do zadań własnych gminy, mianowicie:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

W systemie pomocy społecznej udzielana jest pomoc tym samym rodzinom – w ramach poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej i innych form.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku wykonuje także zadania dodatkowe polegające min. na:

1. Wydawaniu odzieży i obuwia odpowiednich dla danej pory roku oraz środków czystości dla najuboższych podopiecznych ośrodka, pochodzących z darowizn i PCK- u w Ciechanowie i osób prywatnych,
2. Wydawaniu żywności o długim terminie przydatności (mąka, ryż, makaron, mleko, sery, kasza, dżem, płatki kukurydziane, cukier, kawa zbożowa i inne) w ramach Programu PEAD,
3. Przydzielaniu paczek żywnościowych i słodyczy dla dzieci z okazji świąt (Boże Narodzenie, Dzień Dziecka),
4. Wydawanie środków higienicznych, chemicznych, pomocy dydaktycznych, lektur szkolnych pozyskanych we współpracy z firmą EUROPA,
5. Realizacja projektów systemowych i konkursowych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
6. Prowadzenie systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz dodatków mieszkaniowych

Nadmienić tu także trzeba, że Ośrodek pozyskuje od osób prywatnych odzież, obuwie, meble, sprzęt AGD i przekazuje najbardziej potrzebującym podopiecznym.

W 2009 roku GOPS we współpracy z GOK zorganizował festyn z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka dla rodzin z terenu gminy Grudusk. Głównymi celami tej imprezy była popularyzacja aktywnych form spędzania wolnego czasu, jego urozmaicenie oraz integracja społeczności lokalnej. Zorganizowane zostały konkursy i zabawy rekreacyjno – sportowe, zajęcia plastyczne oraz inne zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci. Uczestnicy konkursów zostali nagrodzeni upominkami pozyskanymi przez pracowników ops od miejscowych przedsiębiorców.

Ośrodek w 2008r. i 2009r. przystąpił do realizacji projektów systemowych tworzonych dla osób długotrwale bezrobotnych. W ramach tych projektów podnoszone są kwalifikacje osób z niskim wykształceniem i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poprzez udział w szkoleniach i kursach osoby te podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe i samoocenę, co ułatwia im wejście na rynek pracy. Ponadto we wrześniu 2009r. złożono w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (MPIPS) w Warszawie wnioski o dofinansowanie Projektu w ramach obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym w Polsce w 2010r., który został pozytywnie oceniony i zakwalifikowany do realizacji. Projekt jest skierowany do osób starszych z terenu gminy Grudusk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Jego głównym celem jest rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwienie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawa skuteczności funkcjonowania Koła Emerytów w naszym regionie. W dniu 06.01.2010r. ops złożył projekt na inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji, który zakłada zwiększenie aktywności rodzin wielodzietnych dotkniętych alkoholizmem i bezrobociem, mieszkających na terenie wiejskim, w szczególności rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego oraz wsparcie działalności Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego w Grudusku.

Od 2008 roku GOPS realizuje pilotażowy program „Uczeń na wsi” – pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie

oraz gminy miejsko – wiejskie. W pierwszym roku realizacji objęto programem 7 uczniów niepełnosprawnych w tym czworo ze szkoły podstawowej, dwoje z gimnazjum i jedno ze szkoły ponadgimnazjalnej. Natomiast w 2009 roku objęto programem dziesięcioro dzieci w tym 6 ze szkoły podstawowej, 2 z gimnazjum i dwoje ze szkoły ponadgimnazjalnej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2005 roku nawiązał współpracę z Hospicjum Królowej Apostołów w Mławie, skąd w ramach programu PEAD (Europejski Program Pomocy Najbardziej Potrzebującym) otrzymujemy żywność z Banku Żywności SOS w Warszawie. Za każdorazowy odbiór żywności opłacamy składkę w kwocie 250, 00 zł. Wydawanie żywności dla najuboższych naszych mieszkańców jest pewnym urozmaiceniem udzielanej przez Ośrodek pomocy. Średnio miesięcznie z tej formy pomocy korzysta około 75 rodzin w tym 126 dzieci i 158 osób dorosłych.

Tabela 1. Zestawienie wydanej żywności w ramach programu PEAD w latach 2007 – 2009

wyszczególnienie	2007	2008	2009
Ilość wydanej żywności w kg	26.984,50	14.939,20	35.803,48
Szacunkowa kwota, na jaką wydano żywność	72.117,00	32.156,00	96.840,02
Ilość wydanych cegiełek	1.604	-	770
Kwota za wydane cegiełki	8.020,00	-	3.850,00
Ilość rodzin, którym wydano żywność	120	90	138

Dane: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Ponadto Ośrodek realizuje i prowadzi świadczenia rodzinne wraz z funduszem alimentacyjnym i dodatki mieszkaniowe. W celu realizacji świadczeń rodzinnych w lutym 2007 roku zatrudniono osobę na samodzielne stanowisko do spraw świadczeń rodzinnych natomiast dodatki mieszkaniowe prowadzi pracownik socjalny.

Tabela 2. Realizacja świadczeń rodzinnych w latach 2007 – 2009

Rok	2007	2008	2009
Świadczenia rodzinne kwota ogółem	899,054	897,592	978,190
w tym zaliczka/ fundusz alimentacyjny	69,788	79,596	132,439

ilość osób, którym przyznano zasiłki rodzinne	285	345	272
ilość osób, którym przyznano zaliczkę/fundusz alimentacyjny	14	21	22

Dane: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 3. Realizacja dodatków mieszkaniowych w latach 2007 –2009

Rok	2007	2008	2009
kwota	11.783	9.543	8.392
ilość wypłaconych dodatków	143	101	75
<i>w tym:</i> <i>komunalne</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>8</i>
<i>kwota</i>	<i>564</i>	<i>593</i>	<i>424</i>
<i>indywidualne</i>	<i>127</i>	<i>89</i>	<i>67</i>
<i>kwota</i>	<i>10.440</i>	<i>8.951</i>	<i>7.968</i>
<i>zakładowe</i>	<i>4</i>	-	-
<i>kwota</i>	<i>778</i>	-	-

Dane: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Ponadto pracownicy socjalni realizują wszelkie inne zadania pomocy społecznej, jakim jest szeroko rozumiana działalność zawodowa w postaci pracy socjalnej, prowadzona zarówno w rodzinach korzystających z pomocy społecznej jak również wśród osób zgłaszających się do Ośrodka po uzyskanie informacji w celu rozwiązania problemów życiowych.

Poznanie powodów objęcia pomocą i dobre rozpoznanie problemów społecznych ma wpływ na skuteczność działań całej pomocy społecznej.

W nowych warunkach politycznych i społeczno – ekonomicznych wzrasta znaczenie pomocy społecznej, jako dziedziny polityki socjalnej państwa, a praca socjalna została włączona do obowiązkowych form pomocy realizowanych przez gminy. Wzrasta, zatem i rola pracownika socjalnego, jako najważniejszego „narzędzia” w realizacji zadań pomocy społecznej. Pracownik socjalny jest z założenia bezpośrednim realizatorem zadań systemu pomocy społecznej. Jest to profesja, która zakłada działania na rzecz jednostek, rodzin, grup i środowisk społecznych umożliwiające im realizację własnych potrzeb i zadań. Pracownik socjalny organizuje pomoc osobom indywidualnym, rodzinom, grupom społecznym w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie; prowadzi poradnictwo w sprawach socjalnych i pokrewnych umożliwiającym znalezienie i spożytkowanie środków do przezwyciężenia trudności w osiaganiu indywidualnych celów. Do jego najważniejszych zadań należą:

- zbieranie danych o klientach i środowiskach objętych opieką przez

- nawiązywanie bezpośrednich kontaktów, dokonywanie rozpoznania rejonu;
- kompletowanie dokumentacji – przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w celu oddania rzeczywistej sytuacji w rodzinie oraz wnioskowanie o świadczenia pomocy społecznej;
- diagnozowanie sytuacji osób indywidualnych, rodzin i grup społecznych na podstawie analizy uzyskanych danych;
- opracowywanie okresowych planów pomocy, dobór metod, form i środków pracy socjalnej;
- kontaktowanie się z decydentami w zakresie opieki społecznej, placówkami służby zdrowia i opieki społecznej, zakładami ubezpieczeń społecznych, biurami pośrednictwa pracy, sądami, PCK, TPD itp.;
- uczestniczenie we wspólnych komisjach z przedstawicielami instytucji i organizacji odpowiedzialnych za realizację pomocy społecznej, prowadzenie dokumentacji;
- pośredniczenie w kierowaniu podopiecznych na komisje lekarskie ds. inwalidztwa i zatrudnienia oraz utrzymywanie kontaktu i współpraca z innymi specjalistami;
- przyjmowanie klientów, udzielanie porad socjalnych;
- wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej;
- zapobieganie procesowi marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym;
- inicjowanie i pobudzanie społeczności lokalnej do świadczenia pomocy sąsiedzkiej i rodzinnej;
- służenie rodzinom radą, wsparciem, wiedzą i doświadczeniem w rozwiązywaniu codziennych problemów;
- interweniowanie w rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych, uzyskiwaniu pracy, pomocy w naturze;
- analizowanie i ocenianie realizacji planowanych form pomocy społecznej;
- formułowanie wniosków i prognoz dotyczących rozszerzenia lub zmniejszenia zakresu udzielanej pomocy i zmian w strukturze potrzeb.

Praca socjalna jest działaniem skierowanym na uzyskanie poprawy sytuacji materialnej klienta, zmniejszenie cierpień psychicznych lub doskonalenie jego umiejętności życiowych poprzez terapię i poradnictwo. Dąży w kierunku poprawy bytu człowieka znajdującego się w trudnej sytuacji i wyzwolenie jego aktywności i możliwości w celu przezwyciężenia trudności życiowych.

Pozamaterialna działalność ośrodka pomocy społecznej

Oprócz pomocy finansowej i pracy socjalnej ośrodek pomocy społecznej prowadzi również działalność niematerialną. W kwestii tej współpracuje z Polskim Czerwonym Krzyżem, Hospicjum Królowej Apostołów w Mławie, firmą EUROPA, Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, Gminnym Centrum Informacji i szkołami. Pomoc ta polega w szczególności na:

1. Współorganizowaniu z Gminnym Ośrodkiem Kultury (GOK) półkolonii letnich dla dzieci pochodzących głównie z rodzin ubogich i patologicznych,

2. Współorganizowanie z GOK imprez kulturalnych i okolicznościowych, takich jak Dzień Dziecka, Kolacja Wigilijna różnego rodzaju festyny oraz imprezy dla Anonimowych Alkoholików,
3. Pokryciu kosztów zakupu obiadów w stołówce szkolnej dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych,
4. Kierowanie wniosków, dotyczących podopiecznych nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o skierowanie na leczenie odwykowe,
5. Zakup opału na zimę dla rodzin najuboższych,
6. Zapewnienie pomocy usługowej dla osób w podeszłym wieku i wymagających pomocy osób trzecich,
7. Występowanie do Zespołu Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności z wnioskiem o ustalenie stopnia niepełnosprawności u podopiecznych ośrodka,
8. Kompletowanie dokumentów do Domu Pomocy Społecznej,
9. Poradnictwo w kwestii alimentów, spraw rozwodowych, pomoc w pisaniu wniosków do sądów oraz do komornika,
10. Współpraca z sądem, kuratorami oraz wnioskowanie o kuratelę sądową dla rodzin patologicznych i nieradzących sobie ze sprawami opiekuńczo – wychowawczymi,
11. Współpraca z urzędem pracy, zakładami pracy - aktywizowanie zawodowe petentów ośrodka w celu ułatwienia znalezienia i podjęcia pracy,
12. Współorganizowanie z Urzędem Gminy w zakresie prac interwencyjnych,
13. Współpraca z Gminnym Centrum Informacji, pomoc w pisaniu CV, listów motywacyjnych, praca nad autoprezentacją,
14. Kierowanie osób bezdomnych do noclegowni oraz innych miejsc dających schronienie bądź wnioskowanie do Wójta Gminy o mieszkanie gminne dla tych osób,
15. Współpraca z innymi instytucjami o charakterze społecznym tj. policją, sądami, zakładami karnymi itp.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku organizują także czas wolny dzieci w czasie wakacji, a w szczególności wyjazdy na kolonie letnie. W wyniku współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Wiejskich Dzieci w Warszawie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie, Kuratorium Oświaty w Warszawie oraz Ośrodkiem Wypoczynkowym „Powiśle” w Piekle Górnym z kolonii zorganizowanych w 2009r. skorzystało 53 dzieci. Jak również w porozumieniu z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Grudusku zorganizowano półkolonie letnie dla 21 dzieci.

Ważną formą pomocy udzielaną przez Ośrodek jest dożywianie uczniów w szkole, które wynika z rządowego programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Z tej formy pomocy w 2009r. skorzystało 124 uczniów dożywianych w Szkole Podstawowej w Humięcinie i Zespole Placówek Oświatowych w Grudusku. Odpłatność za dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej ponosi gminny ośrodek pomocy społecznej. Pomoc w tej formie udzielana jest rodzinom kwalifikującym się do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej i nie przekraczającym 200% kryterium dochodowego wg. przepisów o pomocy społecznej. Ponadto udzielona została pomoc finansowa w formie zasiłku celowego na zakup żywności dla 8 rodzin.

Od września 2008r. Ośrodek realizuje pilotażowy program „Uczeń na wsi” – pomoc w

zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie i miejsko – wiejskie. W 2008r. w programie tym wzięło udział siedmioro uczniów z terenu gminy Grudusk (4 uczących się w szkole podstawowej, 2 w gimnazjum i 1 w szkole ponadgimnazjalnej). Pomoc w ramach tego programu polegała na jednorazowym dofinansowaniu do kosztów nauki w roku szkolnym dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum kwota 800,00zł. a dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych 1.280,00 zł, pod warunkiem przedłożenia rachunków na zakup materiałów szkolnych i innych ponoszonych w związku uczeniem się niepełnosprawnego ucznia. W 2009r. natomiast w programie wzięło udział dziesięcioro uczniów z terenu gminy Grudusk (6 uczących się w szkole podstawowej, 2 w gimnazjum i 2 w szkole ponadgimnazjalnej). Jednorazowa kwota dofinansowania w 2009r. dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum wynosi 1.584,00 zł. a uczniów uczących się w szkole ponadgimnazjalnej 2.468,00 zł.

2. Diagnoza sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

Na terenie gminy znajdują się dwie szkoły podstawowe; Szkoła Podstawowa w Humięcinie, do której uczęszcza 62 dzieci i Zespół Pałacówek Oświatowych w Grudusku w tym Szkoła Podstawowa w Grudusku z liczbą 198 uczniów, Gimnazjum Publiczne w Grudusku z liczbą uczniów 158 oraz trzy oddziały „0” – jeden przy Szkole Podstawowej w Humięcinie, z liczbą dzieci 12 i dwa przy Szkole Podstawowej w Grudusku, z liczbą dzieci 34. Przy szkołach tych istnieją dwa ośrodki w Grudusku i Humięcinie zorganizowane w ramach Programu „Tam gdzie nie ma przedszkoli” z liczbą dzieci 44, nad którymi opiekę finansową sprawuje gmina i merytoryczną Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego.

W szkołach tych zatrudniony jest pedagog. Szkoły organizują zajęcia dodatkowe m.in.: kółko ekologiczne, kółko teatralne, zajęcia wyrównawcze, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, kółko matematyczne oraz chór szkolny. Oferują także różne formy spędzania wolnego czasu głównie na Hali Sportowej w Grudusku, na świetlicy i w bibliotece szkolnej, gdzie dzieci mogą także uzyskać pomoc w nauce. Szkoły organizują takie imprezy jak: Tydzień przedmiotów matematyczno – przyrodniczych, Dzień Profilaktyki, Dzień Patrona Szkoły, Dzień Wiosny, Dzień Ziemi – sprzątanie lasu. Ponadto szkoły wymieniają się informacjami z gminnym ośrodkiem pomocy społecznej na temat potrzeb dzieci z rodzin patologicznych, ubogich i niezaradnych życiowo, po czym rozpatrywane są możliwości udzielenia im pomocy. Współpracują one także z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grudusku, co skutkuje tym, że szkoły w ramach programów profilaktycznych finansowanych przez tą Komisję prowadzą profilaktykę w zakresie uzależnień. Organizowane są pogadanki, spotkania edukacyjne z młodzieżą, zajęcia psychoedukacyjne, różnorakie konkursy oraz spektakle profilaktyczne, które mają ukazywać skutki zdrowotne i społeczne stosowania używek oraz propagujące zdrowy styl życia. Ponadto uczulają uczniów na agresję i przemoc. Mają za zadanie wskazać na pokojowe możliwości rozwiązywania problemów czy konfliktów np. poprzez rozmowę, słuchanie, zrozumienie oraz wskazanie, gdzie szukać pomocy w sytuacji zagrożenia.

W Grudusku, funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, który także posiada dosyć zróżnicowaną ofertę spędzenia wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z terenu gminy. Jest on alternatywą na nudę, pozwala realizować i rozwijać własne talenty i zainteresowania. Prowadzi zajęcia: tańca nowoczesnego i towarzyskiego, koła zainteresowań: plastyczne, teatralne, wokalne, brydżowe i szachowe. Zajęcia te wpływają na rozwój emocjonalno – intelektualny dzieci oraz uczą współpracy i odpowiedzialności. W czasie ferii i wakacji we współpracy z GOPS organizowane są półkolonie, różnego typu wyjazdy, Andrzejki, Choinki, Dzień Dziecka, Dzień Matki. Ponadto mieszkańcy gminy zarówno dzieci jak i dorośli mogą rozwijać zainteresowania muzyczne w Gminno – Parafialnej Orkiestrze Dętej. Orkiestra ta występuje nie tylko na lokalnych imprezach i ceremoniach, ale nadaje też niepowtarzalną oprawę muzyczną świętom państwowym i kościelnym również poza terenem naszej gminy. W GOK znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Łysakowie. Z jej zasobów korzystają dzieci, młodzież i dorośli zamieszkujący na terenie gminy Grudusk. Ponadto GOK posiada dostęp do Internetu, z którego dzieci mogą korzystać, są tam trzy stanowiska komputerowe otrzymane w ramach programu rządowego „Ikonka” oraz jedno stanowisko zakupione ze środków własnych Ośrodka. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Gminne Centrum

Informacji, w którym za drobną opłatą dzieci i młodzież mogą skorzystać z dostępu do Internetu, drukarki, xero, bindowania prac i innych.

Należy także zaznaczyć, że w Grudusku zlokalizowany jest stadion sportowy. Przy GOK funkcjonuje, bowiem Gminny Klub Sportowy „SOKÓŁ”, gdzie działa drużyna piłkarska licząca 40 zawodników. Klub ten stanowi alternatywę dla miejscowej młodzieży. Treningi i związany z tym wysiłek fizyczny pomagają pokonać stres i rozładować napięcie spowodowane niepowodzeniami w szkole, konfliktami z rówieśnikami i trudną sytuacją rodzinną.

3. Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną – cele i działania

Cel strategiczny I Pomoc i wsparcie dla rodziny

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych
2. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu rodzin
3. Poprawa standardu i jakości życia rodzin
4. Upowszechnienie i popularyzowanie oraz kształcenie umiejętności potrzebnych do pełnienia ról w rodzinie
5. Zwiększenie wiedzy i umiejętności dzieci i młodzieży dotyczących prawidłowych relacji w rodzinie
6. Pobudzanie aktywności lokalnej

Kierunki działania:

1. Organizowanie lokalnych kampanii informacyjnych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży, ich potrzeb i prawidłowych relacji w rodzinie
2. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie
3. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych
4. Rozbudowa poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży
5. Opracowanie i wdrażanie projektów współfinansowanych z funduszy unijnych adresowanych do członków rodzin, będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i wychowujących dzieci
6. Wdrażanie programów profilaktycznych dla dzieci z zagrożonych środowisk
7. Współpraca między podmiotami na terenie gminy działającymi na rzecz funkcjonowania rodziny oraz dzieci i młodzieży
8. Organizowanie zbiórek używanej odzieży i obuwia, mebli
9. Organizowanie imprez okolicznościowych i zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
10. Pomoc w wyposażeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i przybory szkolne

Cel strategiczny II Przeciwdziałanie bezradności w wychowaniu i dysfunkcjom w rodzinie

Cele szczegółowe:

1. Rozpowszechnianie znajomości i przestrzeganie praw dziecka w rodzinie
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności siebie dzieci i młodzieży
3. Upowszechnienie wiedzy dotyczącej systemu pomocy dla rodzin w kryzysie
4. Profilaktyka i zmniejszenie rozmiarów uzależnień

Kierunki działań:

1. Kampania edukacyjna w zakresie ochrony praw dziecka i skutków ich nieprzestrzegania
2. Aktywizacja wolontariatu w dziedzinie wsparcia i pomocy dla rodzin w kryzysie
3. Opracowanie i wdrażanie zintegrowanych procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych i patologicznych
4. Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami
5. Rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym
6. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych
7. Dążenie do utworzenia klubów dla młodzieży, świetlic środowiskowych lub socjoterapeutycznych
8. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie

Cel strategiczny III

Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

Cele szczegółowe:

1. Wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych
2. Ułatwienie dostępu do edukacji i zajęć pozalekcyjnych dzieciom i młodzieży z rodzin niezamożnych
3. Wzbogacanie i rozbudowa istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży
4. Wspieranie różnych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu dzieci i młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowanie działań na rzecz środowiska lokalnego

Kierunki działań:

1. Poszerzenie oferty zajęć dodatkowych w szkołach i w GOK
2. Organizacja grup samopomocowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi
3. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez pomoc w nauce, organizowanie zajęć dodatkowych i pomoc materialną
5. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności lokalnej sprzyjających rozwojowi dzieci i młodzieży oraz pozytywnemu kształtowaniu charakteru i postaw moralnych młodego pokolenia

Cel Strategiczny IV

Promocja zdrowia oraz rozwój sportu i rekreacji

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie społecznej świadomości i umiejętności podejmowania działań na rzecz utrzymania i poprawy zdrowia

2. Zapewnienie odpowiedniej, jakości i dostępności do opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy
3. Rozbudowa warunków służących aktywności sportowej i rekreacyjnej zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych
4. Poszerzenie oferty i promocja różnorodnych form spędzania wolnego czasu

Kierunki działań:

1. Wdrażanie programów edukacyjnych i informacyjnych na temat zdrowego trybu życia
2. Stworzenie poradnictwa i doradztwa rodzinnego
3. Wykorzystywanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży
4. Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze, ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi
5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych
6. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w czasie ferii i wakacji
7. Wspieranie i współorganizowanie różnych form turystyki krajowej
8. Wspieranie i współorganizowanie plenerowych imprez sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Wójt Gminy, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych i unijnych.

Partnerzy:

NZOZ „SALUS” w Grudusku, Gminny Ośrodek Kultury w Grudusku, Polski Czerwony Krzyż w Ciechanowie, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Grudusku, Hospicjum Królowej Apostołów w Mławie, MUW Oddział w Ciechanowie, Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie, Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Ciechanowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie, Firma EUROPA z siedzibą w Sosnowcu, Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych w Warszawie oraz Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie, Ośrodek Wypoczynkowy „Powiśle” w Piekle Górnym, miejscowi przedsiębiorcy.

Zapisy zawarte w programie będą realizowane w ramach przyjętych zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Program jest dokumentem otwartym i „elastycznym” w związku z tym może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno ekonomiczną i rozeznaczonymi potrzebami gminy oraz wymogami prawa.

